

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theophili Bernardini E Societate Iesv De Religiosæ Perseverantiae Præsidiis Libri XI. ...

Bernardin, Théophile

Antverpiae, 1622

5. Aliarum è Sanctorum gestis vtilitatum enumeratio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47032)

quàm ab ipsa rerum necessitate, Deo què quodammodo ducente inueharis: pericula quippe non sunt, vt depellantur, quærenda, sed depellenda quando irrunnt; in illo vituperatur temeritas, in hoc laudatur fortitudo. Secundò, nequam audacem esse conuenit, vbi peccandi subiretur occasio: est enim salus nostra cum timore curanda, & de audaculis illis meritò intelligitur illud Sapientis, *Qui amat periculum peribit in illo*. Tertio, ab omni ostentatione, iactantia, laudis humanæ appetitione, vel quouis alio fine minùs recto necesse est, esse quàm maximè alienum, & in vnum solum què Deum intendere: cum enim eius ope & subsidio, vtorum tuorum consecutionem, in rebus arduis sperare debeas, quomodo eam tibi spondere poteris, si aliò aliquid respectabis: Quarto, ne facile in animum inducas, ea tibi aggredienda esse, quæ licet natura sua sunt optima, genus vitæ quod proferis tuum de decent, vel eius rationibus repugnant: communi enim lege fieri non potest, vt à Deo sint quæ sunt indecora, quæ proprias status illius, in quo tibi legitimè viuendū est, leges conuellunt. Quintò denique, si habes qui vel consilio, vel imperio te regant, ab eorum consilio & voluntate, ne vnquam ausurus maiora discesseris: iudicij nimium sui, mater est superbia, at superbiam excipit ruina. Sed hæc breuiter & quasi in transcurso monuisse sit satis: nunc ad alia transeamus, quæ vt faciliora, ita magis strictim dicentur.

CAPVT V.

Aliarum è Sanctorum gestis vtilitatum enumeratio.

Cum illa quam hîc quærimus vtilitas, tota sit in eo vt melius humana vita ex virtute traducatur, & ad æterna se conferat; regnum autem cælorum non verbis & præceptionibus, sed sanctis operibus acquiratur; eo nobis vtilior erit considerata vita Sanctorum, quòd rebus & euentis, confirmata bene viuendi exempla demonstrer, tantam què in eis varietatem proferat, nullum vt sit ingenium, naturæ què nulla tanta diuersitas, quæ non posset ex illis aliquam sibi consentaneam viuendi normam effingere. Et quidem celebris prima què fronte occurrit ea distinctio, Sanctorum nonnullos esse quorum ab ætate prima ad extremum vsque vitæ sanctitas intaminata resplendit, qualem S. Ioan-nem Euangelistam, S. Ambrosium, Nicolaum, Bernardum, Ludouicum Gonzagam, alios què complures legimus; alios verò quorum initia vel euanida ambitione, vel etiam peccato grauiore fœdata sunt, sed ad meliorem frugem se recipientes, priorem errorem posteriore probitate correxerunt, quorum in numero sunt S. Maria Magdalena, D. Augustinus, B. Ignatius, alii què permulti; alios denique qui ex ipso, in quo semel steterant, iustitiæ fastigio ruentes, ad se tamen rediuerunt, fletibus què & dolore plurimo, ad eum vnde exciderant locum, multa contentione rediuerunt, quales S. Prophetam Danidem,

S. Petrum, S. Iacobum penitentem, aliosque non paucos accepimus: ex his igitur vel ad integritatis conseruationem, vel ad penitentia perfunctionem, vel ad maiores è lapsu sumendos animos, potest sibi quiuis imitandi paradigma proponere: non quidem, quod antè præmonui, vt id in toto vitæ genere obseruetur, sed vt iis potissimè, quibus opus fuerit, temporibus obueletur, tentationibus opponatur, cunctationes instiget.

Iam verò, quàm variis modis, viis & exercitationibus, ad eam vitæ absolutionem, & æternam gloriam venerint, quid non ab ipsis aut exantlatum sit aut perduratum si perpendimus, nullum reperimus vel afflictationum corporis, vel iacturæ fortunarum, vel exprobrationis famæ, vel mentis ærumnarum genus, quo non diuissimè atque diuissimè conflictati, virtutem suam rebus aduersis, non secùs atque fornace aurum, probatiorem fecerint. quare in quemcumque nodum explicatu difficiliorem incideris, illo ipso aliquem Sanctorum penitentium ab eo que solutū offendes, adeò vt eius vestigijs prudenter insilendo, non aliud possis quàm victoriam de hoste demone reportare.

Et quidem ita vniuersè loquor, quia singula persequari in finitum esset, volenti tamen, ardentè que cupienti, non erit difficile pro re nata obseruare, quid è singulis haurire boni possit, ad vitam, vitæ que partes omnes bene sanctæque traducendam.

Sed maioris commendationis & auctoritatis causa à viro sanctissimo Gregorio Magno audiamus, quid hæc tractans loquatur: Quia carnales homines sumus, cum superna appetere nitimur, quasi in cælum oculos leuamus: & velut in cælum aciem intendimus, quando pressi vsu rerum corporalium, docere spiritalia conamur. Sed quia transire intellectus noster ad diuina non sinitur, nisi prius per Sanctorum præcedentium exempla formetur, quasi iam cælum nobis oculus suspicit, sed nubes videt: quia comprehendere ea quæ Dei sunt appetit, sed vix mirari ea quæ hominibus collata sunt potest. Vnde & aliàs dicitur, Illuminans tu mirabiliter à montibus æternis. Qui enim orientem solem contemplari non valet, irradiatos montes aspiciet, & quia solortus sit deprehendit. Et æternis ergo montibus nos Deus illuminat: quia per admiratam vitam Patrum præcedentium, radio suæ claritatis illustrat. Ecce in studio deuotionis Dominicæ & caritatis accendimur, sed in hac deuotione atque caritate, melius harum nubium contemplatione formamur. Quid enim deuotius Petro, quid carius Ioanne? ille per deuotione fluida maris dorfa calcare non timuit, ille per amorem in ipso auctoris nostri pectore requieuit: & qui ad corporalis cænitæfectione venerat, spiritale pabulum de sinu Redemptoris sumisit. Sed quia signati per nubes etiam prophetas diximus, necesse est vt adhuc ad medium superiorum Patrum exempla deducamus. Ecce cum præceptis celestibus subdi per obedientiam cupimus, consideratis antiquorum Patrum vestigijs inuamur. Quid enim Abraham obedientius qui ad vnâ vocem Dominicam cognatos ac pa-

Lib. 17.

N. or. c. 5.

vel 6. & 7.

Psal. 57.

triam deserit: & pro adipiscenda aeterna hereditate, ipsum ferire non trepidat, quem senex iam & penè moriturus acceperat heredem? Cùm patientiæ virtutem apprehendere conamur, præcedentium exempla conspiciamus. Quid enim Isaac patientius, qui ligna portat, de holocausto interrogat, atque post paululum ligatur, & non loquitur; aræ superponitur, & non reluctatur? quid ergo isto viro dici patientius potest, qui quali ad solatium ducitur, & requirit; ad ferendum ligatur, & conticescit; & oblaturus holocaustum, interrogat; offerendus, tacet. Cùm accingi ad laborum tolerantiam nitimur, exemplis præcedentium informamur. Quid enim Iacob laboriosus, qui apud Laban tam longo tempore, propinquus iure cognationis, operæ exercuit seruitutis, & vice obsecutus est famuli, vt perfrueretur præmiis heredis? Cùm arcem continentia & castitatis adscendere nitimur, exemplis præcedentium subleuamur. Quid enim Ioseph castus, qui ad desiderium petulantis dominae, iugo luxuriæ premissi non potuit etiam captiuus? & quidem hominibus existit seruus, sed contra dominantem nequitiam, & in seruitio liber fuit. Cùm mansuetudine repleti concupiscimus, præcedentiū exemplis adiuuamur. Quid enim Moyses mansuetus, qui commissi sibi populi seditionem tolerat, & tamen irascentem Dominum pro iisdem suis persecutoribus rogat, seque pro illis diuino furori obicit: quia in sancto eius pectore etiam ex persecutione caritas ignescit? Cùm contra aduersa mundi firmare mentem per constantiam nitimur, præcedentium consideratione fulciamur. Quid enim Iosue constantius, qui ad explorandam gentium qualitatem missus, nec proceritatis magnitudinē, nec numerositatis multitudinem expauit? vnde & easdem gentes quas explorando non timuit, etiam præliando prostrauit. Cùm benignitatis culmen apprehendere conamur, præcedentium exemplis instruimur. Quid enim Samuele benignius, qui de principatu regendi populi deiectus, successorē sibi humiliter requirit, inuentumq; vngit in regem, vinctum tunc tolerat persecutorem? à quo ne moriatur trepidat, & tamen ne ei Dominus irascatur rogat. Ipse quippe cùm mitteretur ait, Audiet Saul, & interficiet me. Et ei per semetipsam Veritas dicit, Quousque tu luges Saulem, cùm ego abiecerim eum? quid ergo isto viro benignius dici potest, qui & hunc non vult diuinitus percuti, à quo formidat occidi? Cùm ad pietatis atque humilitatis celsitudinem tendimus, præcedentium exemplis leuamur. Quid enim David misericordius, quid humiliter dici potest, qui à rege reprobato pro victoriis contumelias recipit, qui de manu hostili Israeliticam gentem fortis eripuit; & tamen ipse ne moriatur, quasi debilis fugit? qui & se electum diuino iudicio, & persecutorem suum reprobum agnoscit, & tamen eidem persecutori suo crebræ satisfactionis humilitate se subiicit: qui persecutoris lanceam tollit, oram chlamydis detrunca, atque ad cacumē montis protinus properat, & vno eodemq; tempore, quia occidendi potestatem habuerit ostentat, & ne occidatur rogat. Quia ergo in cunctis qua spiritualiter appetimus, exemplis præcedentibus informamur, bene de

1. Reg. 8.

10. 12. 16.

*1ib. 24. c. 6.
1. 9. C.*

his nubibus dicitur, quæ prætexunt cuncta desuper. More enim nubium, exarsa super nos Patrum vita tegimur, ut ad fructum secundi germinis infundamur & quasi intuentes cælum, prius nubes adspicimus; quia ante bonorum facta admirando cernimus, & post illa quæ sunt cælestia experiendo penetramus. Et hæc quidem eo loci S. Pater, qui idem ea lobi verba pertractans: *Respicit homines, & dicit, Peccavi*, in eundem sensum hæc profert cōmemoratione dignissima:

Apo. 20.

Sanctorum, inquit, virorum exempla conspiciunt, qui in melioris vitæ versati inuitis, atque eorū comparatione se pensans, iniquum se esse deprehendit. Qui enim plenissimè intelligere appetit, qualis est; tales nimirū debet conspiciere, qualis non est: ut ex bonorum forma, metiatur quanto ipse deserto bono deformis est. Ex his quippe quibus plenissima bona adsunt, perpendit rectè quæ minus sunt: atque in illorum pulchritudine conspiciunt fœditatem suam, quam in semetipso, & potest perpeti, & sentire non potest. Lucem namque debet conspiciere, qui vult de tenebris iudicare, ut in illa videat quid de tenebris asstinet, per quas videre præpeditur. Peccator namque si incognita vita iustorum semetipsum conspiciunt, peccatorem se nullatenus comprehendit. Videre enim se non potest, quia fulgorē lucis nesciens, cum semetipsum conspiciunt, quid aliud quam tenebras attendit? Iustorum ergo debemus vitam conspiciere, ut subtiliter deprehendamus nostram. Illorum videlicet species, quasi quædam forma nobis imitanda proponitur: quia vitæ lectio est, vitæ bonorum. Vnde & non immerito iidem iusti in sacro eloquio libri nominantur, sicut scriptū est, *Libri aperti sunt*; &, *Alius liber apertus est, qui est vitæ*, & iudicati sunt mortui ex his quæ scripta erant in libris. Liber namque vitæ, est ipsa visio aduenientis iudicis, in quo quod scriptum est omne mandatū, quia quisquis eum viderit, mox teste conscientia, quidquid non fecit intelligit. Libri etiam aperti referuntur, quia iustorum vitæ vita conspiciunt, in quibus mandata cælestia opere impressa cernuntur. Et iudicati sunt mortui ex his quæ scripta erant in libris, quia in ostensa vitæ iustorum, quasi in expansione librorum, legunt bonum, quod agere ipsi noluerunt, atque ex eorum qui fecerunt, comparatione damnantur. Ne ergo vnusquisque tunc videns eos, quod non fecit desinat, nunc in iis quod imiteretur attendat. Quod quidem facere electi non cessant; meliorem namque vitam considerant, & deterioris huius conuersationē mutant. & mox: *Electi ergo, ut alle qui summa præualeant, conspecta odorifera & candida iustorum vitæ satiantur*. Iam quidem videre Dominum sicut iam de eius contemplatione satiari caritatis æstibus inardescunt: sed quia in hac vitæ positi, necdum valent, per præcedentium iustorum Patrum exempla pascuntur. Vnde & aptè illic tempus de ipso liliorū patib. definitur dum dicitur, *Donec aspiret dies, & inclinentur vmbri*; tam diu quippe refici iustorum exemplis indigemus, donec præsentis mortalitatis vmbra, æterno die aspirante transeamus. Cum enim huius temporalitatis vmbra, transecta hac mortalitate fuerit inclinata, quia ipsius diei internum lumen cernimus, nequaquam

nequaquam iam appetimus vt ad amorem eius per aliorum exempla flagremus. Nunc autem quia necdum eum intueri possumus, summopere necesse est, vt eorum qui illum perfecte secuti sunt conspectis actionibus incitemur. Intueamur ergo quàm pulchra est agilitas sequentium, & videamus quàm turpis sit hebetudo pigrorum. Statim namque vt bene agentium gesta respicimus, nos metipsum confusione intima vlciscente iudicamus: mox verecundia mentē concutit, mox iuste saeuens reatus addicit, & vehementer hoc etiam displicet, quod adhuc fortasse turpiter liber. Vnde per Ezechielem dicitur: Fili hominis, ostende domui Israel templum, vt confundantur ab iniquitatibus suis, & metiantur fabricam, & erubescant ex omnibus quæ fecerunt. Templum quippe Dei, filiis Israel ad confusionem ostenditur, quando vniuscuiusq; iusti anima, quam inspirando Deus inhabitat, quanta sanctitate fulgeat, ad confusionē suam peccatoribus demonstrat: vt in illa bonum quod negligunt videant, & in se ipsis malum quod operantur erubescant. Metiri verò fabricam, est pensare subtiliter iustorum vitam. Sed dum metimur fabricam, necesse est vt ex cunctis quæ facimus erubescamus: quia bonorū vitam, quanto subtiliùs pensando discutimus, tanto seueriùs in nobis omnia iniquè gesta reprobamus. Bene autem Prophetæ dicitur, vt ostendat templum: quia enim iustorum rectitudinē considerare peccator dissimulat, saltem hanc ex voce prædicantis agnoscat. Templum quippe peccatoribus ostendere, est sponte sua considerare nolentibus, rectorum opera narrare: qui itaque sicut diximus, perducere ad summa desiderant, semper necesse est, vt meliorum profectibus intendant: quatenus tanto districtiùs in se culpas iudicent, quanto in illis altius quod admirentur vident. Sed quid ista de peccantibus dicimus, cum ipsos quoque operatores iustitiæ tanta prouehi dispensatione videamus? alius namque donum scientiæ accipit, & tamen ad virtutem miræ abstinentiæ non pertingit: alius magna abstinentiæ virtute accingitur, nec tamen in summa scientiæ cōtemplatione dilatatur: alius per prophetiæ spiritum valet omnia ventura prænoscere, sed tamen per curationis gratiam non valet præsentis molestiæ mala subleuare: alius per curationis gratiam mala præsentis molestiæ subleuat, sed tamē quia prophetiæ spiritum non habet, quid sequatur ignorat: alius indigentibus multa iam propria largiri potest, sed tamen iniuste agentibus obuiare liberè non potest: alius iniuste agentibus audacter pro Deo obuiat, sed tamen indigentibus quæ habet tribuere omnia recusat: alius iam & ab otioso se sermone restringens linguæ lasciuiam superat, sed tamen adhuc surgentes iræ stimulos perfectè non calcat: alius in surgentem iram perfectè iam edomat, sed tamen adhuc linguam in latitiam relaxat. Quid est hoc, quod iste eo bono indiget, quo alius pollet, & ille cum multis polleat, abunde aliis bonum adesse considerat, quod sibi deesse suspirat? nisi quod mira nobis cum dispensatione agitur, vt per hoc quod alter habet, & iste non habet, vnus alteri melior ostendatur, quatenus tanto ardentius ad humilitatem quisque proficiat.

Cap. 3.

Cap. 40.

2. Cor. 15.

Epist. 2. c. 3.

ciat, quanto ex bonis quæ non habet, inferiorem se habentibus pensat: sicque fit ut dum ille in isto, atque hic in illo respicit quod admiretur, distincta bona & ab altitudine elationis reprimant, & ad studium profectus accendant. Magna namque sollicitudine, ad curam nostræ meliorationis accingimur, quando id virtutis in aliis cernimus quod non habemus. Vnde Ezechiel Propheta cum volantia animalia descripsisset, adiunxit, Et audiui post me vocem alarum commotionis magna: Benedicta gloria Domini de loco sancto suo: & vocem alarum animalium percutientium alteram ad alteram. Quid namque alas animalium, nisi virtutes debemus sentire Sanctorum? qui dum terrena despiciunt, ad celestia volando subleuantur. Vnde rectè etiã per Isaiam dicitur, Qui confidunt in Domino, mutabunt fortitudinem, assument pennas vt aquilæ. Volantia itaque animalia, alis suis se vicissim feriunt, quia Sanctorum mentes in eo quod superna appetunt, consideratis inuicem alternis virtutibus excitantur. Ala enim (sua me percutit qui exemplo sanctitatis propriæ me ad melius accendit, & ala mea vicinum animal ferio, si aliquando alteri opus bonum quod imiteretur ostendo. Sed quia Sanctorum vitam significari istis animalibus dicimus, libet in ipso volatu animalium, oculos mentis attollere, & quanta vicissim alarum percussione se excitent, subtili consideratione pensare. Paulus namque cum ceterorû Sanctorum sollicitudinem in prædicatione, robustius laborando transcenderet, vt ab elatione se premeret, & vires suas in humilitatis gremio nutriti, crudelitati suæ antiquæ non immemor, Apostolorum omnium innocentiam contemplatus ait, Ego enim sum minimus Apostolorum, qui non sum dignus vocari Apostolus, quia persecutus sum Ecclesiam Dei. Et ramen eorundem omnium Apostolorum primus, quasi accepti principatus oblitus, ac si minus ipse aliquid laboraret, in Paulo sapientiam miratur dicens, Sicut & carissimus frater noster Paulus, secundum datam sibi sapientiam scripsit vobis, sicut & in omnibus epistolis loquens in eis de his, in quibus sunt quædam difficilia intellectû. Ecce Paulus in Apostolis miratur innocentiam: ecce Apostolorum princeps miratur in Paulo sapientiam. Quid est hoc, nisi quod sancti viri dum virtutum consideratione vicissim sibi alios præferunt, volantia animalia alarum percussione se tangunt, vt eo ad volarum se altius excitent, quo humilius alter in altero quod admittitur videret? Hinc itaque colligendum est, quanta debemus sollicitudine, meliorum vitam conspiceret nos, qui in infimis iacemus, si & hi qui iam tanta sanctitate sublimes sunt, vt per humilitatis gressus ad maiora proficiant, adhuc quarunt in aliis quod imitantes admirentur. Sed hæc reprobis nesciunt, quia mentis oculos semper in infimis premunt, qui & si quando in viam Domini veniunt, non ad meliorum vestigia, sed ad intuenta semper deteriorum exempla vertuntur: neque enim eorum vitam considerant, quibus se humiliando postponent, sed quibus superbiendo se præferant. Deteriores namque respiciunt, quibus meliores se esse gloriantur, & idcirco proficere ad meliora non possunt, quia hoc sibi

suffi.

fufficere æstimant, quòd pèssimos antecedunt. O miseri, viam pergunt, & in terga respiciunt. — Recti videri appetunt, sed ad inueniendum se totam regulam sumunt. Si enim semetipfos quales sunt cognoscere appetunt, non deteriorum conspicerè, sed meliorum exempla debuerant. Hæc sanctus ille Pater, collaudandæ instruendæque Sanctorum imitationi aptissima: quæ licet paulò longiora videri possint, nec difficile fuisset id totum in pauca contrahere, vt nihil tamen decurrerem, sanctissimi Doctoris veneratio persuasit, nec tulit animus vt aliena & sancta, ambitiosa styli mutatione, quasi mea propinarem. Iniuste dicitur, qui alienis quasi suis segetibus demessis, quin etiam eas in suam aream tacitus comportat.

C A P V T VI.

Peculiaris quadam vtilitas obseruatur.

Sidiligenter quæ sit præclare factorum natura contemplamur, si qua radice soriantur, & qua circumspectione fiant inquirimus, perspectum rebusque ipsis contestatum euadet, nihil rectè sancteque fieri, quod non certa virtute nitatur, certaque rationis permotione generetur: nulla autem veræ virtutis, rectæque rationis est permotio, quæ non semper & recta sit & honesta, vnde fit vt nemini non possit esse optabilis, & seu imitatione, seu alio quouis modo acquisitu desiderabilis. Ex hoc autem illud etiam efficitur, vt cuius subtilius exempla Sanctorum indaganti, & quamplurima imitatione dignissima occurrant, & maximè ea omnia quæ à solidis virtutibus, rectæque sunt ratione prognata. Cuius generis cum sint res à B. P. Ignatio gestæ, dixerimque vnicuique eum esse maximè imitandum qui eius quam profiteretur vitæ institutor fuit, non nihil summatim dicam, vt quid in illo imiteris videas. Et quidem præter ea quæ superius dicta sunt, obserua quæ sequuntur.

Tres sunt scopuli quibus in hoc vitæ curriculo frequenter aliquorum impacta naus illiditur, quos qui cautiùs declinauerit, non parum feliciter profecturus esse censendus est. Prima igitur, & sanè grauis, multaque secum damna importans offensio est, si ad hoc emetiendum iter, benignè adspirantis Dei flatum non captas, vel in contrariam vela conuertens, voluntate tua te aliò impellis: cum enim nihil nobis contingere beatus possit, quàm à summa Dei sapientia atque bonitate regi, nihil etiam infelicius, extremoque malorum vicinius, quàm si nostro & cæcorum, & imbecilliorum ductu abripimur; quis non videt hunc sequendo, illud respuendo, præsentissimum tristissimi naufragij, hoc est æternæ damnationis, à nobis periculum incurri? Cum tamen si contra fecerimus, Deumque nobis, & navigationis nostræ auspiciem, & gubernatorem naus, & auræ vtrumque & quocunque libuerit, datorem & moderatorem elegerimus, planè